

معرفی کتاب

روضه رضوان

محمدحسین ریاحی

کتاب روضه رضوان (مشاهیر مدفون در تکیه کازرونی) از آقای محمدحسین ریاحی از جمله آثار ارزشمندی است که به معرفی تخت فولاد و مدفونان در تکیه کازرونی اختصاص دارد. مؤلف در کنار این مباحث به جریان‌های متعدد تاریخ معاصر اصفهان به ویژه جریان‌های مذهبی، اجتماعی، علمی، ادبی، سیاسی و نیز هنر معماری پرداخته است.

مقدمه کتاب، نگرشی است بر اهمیت پژوهش در باب تخت فولاد و ویژگی‌های تاریخی، فرهنگی، هنری و اجتماعی آن. نویسنده ضمن پرداختن به این موضوع و تبیین آن چنین می‌نویسد:

«بی‌شک یکی از آثار مهم و متبرک جهان اسلام، گورستان تخت فولاد اصفهان است که نمادی از هویت تاریخی، مذهبی و هنری و فرهنگی این سرزمین به شمار می‌آید، و قدمت آن به قرن‌ها قبل از طلوع دین مبین اسلام می‌رسد. برخی متقدمین، تقدس آن را از خضوع و لَبیک گفتن این خاک به آفرینش حضرت حق تعالی و تبری از نافرمانی پروردگار و طرد شیاطین می‌دانند، و بی‌جهت نبوده که قرن‌ها این سرزمین پذیرای اجساد بهترین بندگان خداوند از انبیاء، اوصیاء و اولیاء الله شده است، و حتی تا این اواخر برخی فرهیختگان و علمای ربانی که فرسنگ‌ها دور از این شهر و دیار، چه داخل یا خارج از ایران می‌زیستند، سفارش مؤکد و وصیت می‌کردند تا در این آرامستان به خاک سپرده شوند، و سرانجام آن که بستر متبرکش، آرامگاهی برای پیکر فداییان ملکوتی نبرد حق علیه باطل گردید، اشخاصی که به خاطر حفظ قرآن و عترت و پایگاه آثار راستین حق و دیانت‌ها و حفظ میراث‌های معنوی بشری، جان بر

روضه رضوان (مشاهیر مدفون در تکیه کازرونی)

مؤلف: محمدحسین ریاحی

زیر نظر اصغر منتظرالقائم

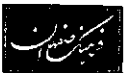
ویراستار: علی‌رضا لطفی

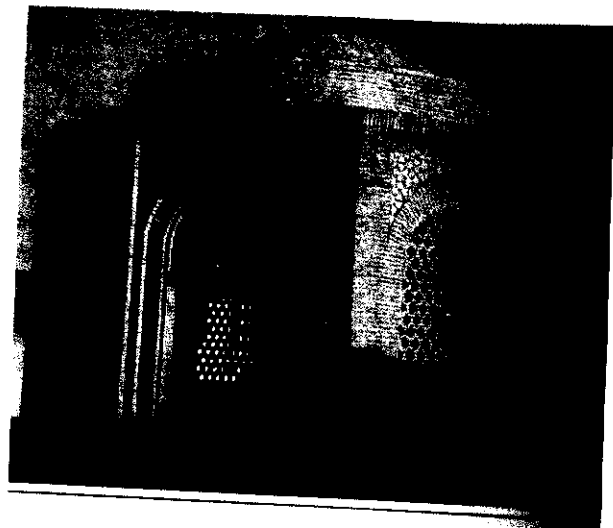
اصفهان: کانون پژوهش برای مجموعه تاریخی،

فرهنگی، مذهبی تخت فولاد اصفهان

چاپ اول ۱۳۸۵ش

۸۶۳ص، وزیری، مصور، ۲۸۰۰ تومان.

سامان رسیده است. در فصل نخست، به جنبه‌های معماری تکیه و بانی و سازنده آن اشاره رفته است. پس از آن به مسجد، حوض خانه، اتاق‌ها، ملحقات، آب انبار، ویژگی قبور و... پرداخته شده است. در فصل دوم، موضوع پیشینه برگزاری دعای کمیل در تخت فولاد و تکیه کازرونی مورد بررسی قرار گرفته، و اطلاعات خوبی در مورد برگزاری دعای شریف کمیل و سایر ادعیه و بانیان و قاریان آن دارد که پس از آن، به قدمت انجام دعای کمیل و استمرار آن در تکیه کازرونی اشاره رفته است.

فصل سوم که عمده‌ترین قسمت کتاب و در حقیقت مفصل‌ترین بخش آن است، به رجال مدفون و شرح آثار و احوال و حکایاتی درباره آنان پرداخته شده است، و بر اساس حروف الفبا شهرت و یا فامیل آنان آمده است، شخصیت‌هایی مانند ملا محمد صادق اردستانی، شیخ غلامرضا پناهنده گزی، سیدمرتضی خراسانی (چارچی خراسانی)، سید یوسف خراسانی، عبد الجواد خطیب، سید محمود درب امامی، سید ابوالمعالی درچه‌ای، سید محمدباقر درچه‌ای، سید محمد مهدی درچه‌ای، میرزا محمد دستجردی (نظام‌الاسلام)، سید محمد هادی روضاتی، سید محمد صادق صدیق الاطباء (صدیق لقمانی)، ملا حسین علی صدیقین، شیخ محمدباقر صدیقین، شیخ محمدحسن عالم نجف‌آبادی، میرزا محمدباقر فقیه ایمانی، میرزا محمد هاشم کلیاسی، آخوند عبدالکریم گزی، میرزا محمد گل‌کار (ناصرعلی شاه اصفهانی)، شیخ اسماعیل معزی (پشمی)، شیخ هبه الله موحدی هرنندی، سید ابوالقاسم موسوی آسیاب پری (آسیاب یک پری)، میرزا محمدحسن موسوی چهارسوقی (روضاتی)، میرزا حسین منتصر، آقامحمد نوری.

نویسنده کتاب بر آن بوده است تا با استفاده از منابع متعدد بسیار اعم از چاپی و خطی و مصاحبه‌ها و گفت‌وگوها به طور دقیق و اصولی به شخصیت افراد برجسته مدفون در تکیه بپردازد. در زیر عنوان هریک از صاحبان ترجمه، مواردی از جمله نام، تولد، خاندان (حسب و نسب)، شیوه رفتار و سلوک عملی، آثار و تلاش‌های علمی، استادان و شاگردان ذکر شده است.

در پایان نیز فهرست‌ها مشتمل بر فهرست نام اشخاص، مکان‌ها و منابع و مأخذ آمده است.

کف نهادند، و در این راه، شربت شهادت نوشیدند. در حقیقت، تخت فولاد تذکره و شاهدی بر عظمت فرهنگی تمدن مسلمین و ایران اسلامی است که مجموعه‌هایی بسیار نفیس از تجلی انواع هنرها از خوشنویسی و حجاری و انواع سبک‌های معماری اسلامی را در خود جای داده است. آثار هر سنگ قبری از آن، مأخذی گران قدر برای عرضه آداب و سنت‌های این مرز و بوم به شمار می‌آید که فضایی معنوی برای سیر و سلوک زائرین را فراهم کرده است، و معرف حضور پویای اصفهان در فرهنگ بشریت و تمدن اسلامی است. چنان‌که امسال [اگر] اصفهان به عنوان پایتخت فرهنگی جهان اسلام انتخاب شده، از رهگذر خفتگان این کوی متبرک و وادی ایمن است. در بین تکایا و قطعات آن، قبور بزرگانی دانشمند از رجال مذهبی، فرهنگی، سیاسی، هنری، تجار خوش‌نام، منجمین و ریاضی‌دانان، قراء، مفسرین و اهل حدیث تا اطباء، شعرا، عرفا و هنرمندان رشته‌های مختلف و سبک‌های متعدد که بسیاری از آنان مصادیق آیه شریفه (۵۵۳) «سَلَامٌ عَلَیْهِ یَوْمَ وُلِدَ وَ یَوْمَ یَمُوتُ وَ یَوْمَ یُبْعَثُ حَیًّا» بوده، دیده می‌شوند.

اگرچه آثاری از انواع هنرها و ظرافت‌های دستی، از طراحی تا نگارگری، حجاری، نقوش نمادین، خوشنویسی، گچ‌بری، کاشی‌کاری، ماده تاریخ و اشعار از ادوار تاریخی [گونگون] به ویژه از دوران صفویه و پس از آن در اعتبار بخشیدن و غنای فرهنگی این قبرستان، کمکی شایان می‌کند؛ اما بدون تردید، آثار علمی از قبیل تألیفات، تحقیقات، و پژوهش‌ها و مهم‌تر از همه سیره عملی، سلوک، تعلیمات روحی و خط مشی متعالی خفتگان در آن، [باعث] تأثیرات شگرفی در فرهنگ این سامان گردیده است، و قطعاً حفظ چنین آثاری، وظیفه ما را در شناخت و شناساندن مرام و راه و روش شخصیت‌های مدفون در آن، و تداوم این مسیر، سنگین‌تر می‌کند. هرچند مزاراتی در محلات گوناگون شهر اصفهان، از زمان صفویه تا مدت‌ها پیش وجود داشته است؛ اما وجود تخت فولاد به عنوان مهم‌ترین مزارات این شهر مانند تاریخ اصفهان، شاهد فراز و نشیب‌های بسیاری بوده؛ زیرا گاه مورد بی‌اعتنایی و تخریب، و زمانی نسبت به ایجاد، حفظ و ترمیم تکایا و ایجاد بقاء در آن اهتمام شده است.

پس از آن، فصول کتاب آغاز می‌شود. این اثر در سه فصل به